
TÜRKİYE'NİN ŞANGHAY ÜYELERİ İLE ARASI NASIL?

23.11.2016

Timeturk, 22 Kasım 2016

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'Türkiye neden Şanghay Beşlisi'ne üye olmasın?' sözleriyle gündeme getirdiği örgüte Türkiye'nin üye olmasının ne gibi sonuçlar doğuracağı konuşuluyor. Dış politika uzmanları, Türkiye'nin Asya ekseninde hareket alanını genişletmesinin çok doğru bir karar olduğu görüşünü savunuyor. Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütü üyesi, Rusya, Çin, Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan ile ilişkilerinin dün ve bugünü mercek altına alındı.

Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), kuruluşunun üzerinden geçen 20 yılda, Batı eksenli dünyayı dengeleme açısından önemli bir konuma sahip olan uluslararası bir birlik haline geldi. Türkiye'nin Şanghay üyesi ülkelerle ilişkileri, geçmişte ve günümüzde olumlu bir seyirde ilerlerken, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çağrısı geniş yankı uyandırdı.

"Şanghay 5'lisi içerisinde Türkiye niye olmasın?" diyorum. Bunu sayın Putin'e olsun, Nazarbayev'e olsun, şu anda Şanghay 5'lisinin içerisinde olanlara da söyledim"

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Özbekistan seyahatinden dönüşü sırasında Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütü'ne üyeliğini gündeme getirdi. Erdoğan'ın "Şanghay 5'lisi içerisinde Türkiye niye olmasın?" diyorum. Bunu sayın Putin'e olsun, Nazarbayev'e olsun, şu anda Şanghay 5'lisinin içerisinde olanlara da söyledim. Başlangıçta 5 ülkenin kurduğu Şanghay İşbirliği Örgütü'ne daha sonra Özbekistan, Pakistan, Hindistan gibi ülkeler de dahil oldu... İran da girmek istiyor. Sayın Putin, Bunu değerlendiriyoruz" gibi bir ifade de kullandı. Türkiye'nin Şanghay 5'lisi içerisinde yer alması, bu konuda çok daha rahat hareket etmesini sağlayacaktır diye düşünüyorum" sözleriyle gündeme getirdiği üyelik meselesini, üye olan ülkeler ile Türkiye'nin ilişkilerini YENİŞAFAK değerlendirdi.

İNİŞLİ ÇIKILŞLI AMA SAĞLAM İLİŞKİLER: RUSYA

Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkiler, son yıllarda önemli ölçüde değişti. Arap Baharı öncesinde iki ülke ilişkileri stratejik ortaklık seviyesine ulaşmıştı. Rusya, Türkiye'nin ekonomik açıdan ikinci büyük ortağı haline geldi. Fakat geçen yıl iki ülke arasında yaşanan 'uçak krizi' karşılıklı yaptırımlar ve her türlü siyasi temasın askıya alınmasına neden oldu.

Mevcut süreç içerisinde Türkiye'de FETÖ tarafından bir darbe girişimi yaşandı. 15 Temmuz darbe girişimi sonrası Batı Türkiye'ye yalnız bırakırken, Rusya ilk andan itibaren destek çıktı.

Rusya ile Türkiye arasında normalleşme, darbe girişiminin ardından ilk yurt dışı ziyaretini Rusya'ya yaparak desteklerinden dolayı teşekkürlerini ileten Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ziyareti ile gerçekleşti. Önümüzdeki günlerde de Başbakan Yıldırım, Rusya'ya gideceğini açıkladı.

2017'nin ilk çeyreğinde Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey toplantısı yapılacak. İki ülke arasındaki gidiş gelişler tabii üst düzeyli olarak devam ediyor. Ekonomik ve ticari ilişkiler Rusya ile ilişkilerimizin itici gücünü oluşturuyor. Bir dönem 38 milyar dolara ulaşan ikili ticaret hacmiyle en önemli ticari ortaklarımızdan biri olan Rusya, ticaret hacminde son dönemde görülen konjonktürel düşüşe rağmen 24 milyar dolarlık ticaret hacmiyle yine başlıca ticaret partnerlerimizden. İki ülke arasındaki karşılıklı yatırımlar 10'ar milyar dolar düzeyinde olup, Türk müteahhitleri tarafından bugüne kadar Rusya'da toplam değeri 60 milyar doların üzerinde 2000'e yakın proje hayata geçirildi.

TÜRKİYE'NİN ASYA'DAKİ EN BÜYÜK ORTAĞI: ÇİN

Asya'nın büyük gücü Çin ile diplomatik ilişkilerimiz, 1971 yılına dayanıyor. 1980'li yıllardan itibaren diplomatik ilişki, siyasi ve ekonomik alanda da ilerleme kaydederek, üst düzey ziyaretlerle gelişti. Türkiye-Çin ikili ilişkileri, 2010 yılında stratejik işbirliği" seviyesine yükseldi ve iki ülkenin ilişkisi yeni bir boyut kazandı. Türkiye ile Çin arasında ekonomik ve ticari ilişkiler de siyasi süreçle birlikte gelişme kaydetti. İkili ticaret hacminde ilk kez 1 milyar ABD Doları'nın aşıldığı 2000 yılından bu yana kaydedilen gelişme sonucunda 2015 yılı sonunda ticaret hacmimiz 27,8 milyar ABD Doları seviyesine ulaşmıştır. Böylece Çin, Türkiye'nin dünya genelinde ikinci, Asya-Pasifik bölgesinde ise en büyük ticari ortağı haline gelmiştir.

'YÜKSEK DÜZEYLİ' STRATEJİK MÜTTEFİKİMİZ: KAZAKİSTAN

Kazakistan'ın bağımsızlığını ilk tanıyan ülke Türkiye. Dolayısıyla iki ülke arasında tarihi, kültürel ve bunun yanında siyasi ve ekonomik derin ilişkiler bulunuyor. Kazakistan ile imzalanan çok sayıda anlaşma ve protokolle çeşitli alanlardaki ilişkilerimizin ve işbirliğimizin esasları düzenlendi. Ülkemiz

ile Kazakistan arasındaki siyasi ilişkilerin ulaştığı düzeye paralel olarak Kazakistan ülkemizin bölgedeki en önemli siyasi ve ekonomik ortaklarından biri haline geldi. Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in 2009 Ekim ayında Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyaret sırasında imzalanan Stratejik Ortaklık Anlaşması ve 2012'de kurulan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) ilişkileri başka bir boyuta taşıdı. Türkiye-Kazakistan ikili ticaret hacmi 2015 yılında, 1,86 milyar dolara ulaştı. İki ülkenin ortak hedefi, ikili ticaret hacmini 10 milyar dolara yükseltmek.

'EBEDİ' DOSTUMUZ: KIRGIZİSTAN

Türkiye ile Kırgızistan arasında başta siyasi, ekonomik/ticari, askeri, kültür/egitim, sağlık, ulaştırma alanlarında olmak üzere çok boyutlu ilişkiler, iki yüzün üzerinde anlaşma bulunuyor. İki ülke Cumhurbaşkanları tarafından 1997 yılında imzalanan Ebedi Dostluk ve İşbirliği Anlaşması", 1999 yılında yayımlanan Türkiye ve Kırgızistan: Birlikte 21. Yüzyıla" bildirisi ve 2011 yılında imzalanan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) Kurulmasına İlişkin Ortak Açıklama, bugünkü stratejik ortaklığın ürünleri konumunda. Kırgız Yönetimi, başta Türk Konseyi olmak üzere Türk dünyası içindeki oluşumlarda yer almakta ve destek veriyor. Çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren 300 civarında Türk sermayeli firma 304 milyon Dolarlık sermayeleri ile Kırgız ekonomisine büyük katkı veriyor. Ülkemizde 2015 Aralık ayı itibariyle 163 Kırgız sermayesine sahip şirket faaliyet gösteriyor.

Türk müteahhitlik firmaları Kırgızistan'da şimdiye kadar 689 milyon dolar değerinde 65 proje üstlendi.

90'DAN FAZLA ANLAŞMAMIZ VAR: ÖZBEKİSTAN

Türkiye, 16 Aralık 1991 tarihinde Özbekistan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke oldu. 4 Mart 1992 tarihinde ise iki ülke arasında diplomatik ilişkiler tesis edildi ve 90'ın üzerinde ikili anlaşma ve protokol imzalandı. Özbekistan ile Türkiye arasındaki ticaret hacmi, 2015 yılında 1,2 milyar dolar olarak gerçekleşti. Başta tekstil, taahhüt, gıda, otelcilik, inşaat malzemeleri ve plastik, ilaç ve hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren 520 kadar Türk sermayeli firma bulunuyor. Bu firmalar yaklaşık 50 bin kişilik istihdam sağlıyor. Ülkemizde 2015 Aralık ayı itibariyle 235 Özbekistan sermayesine sahip şirket faaliyet göstermekte. Türk şirketlerinin Özbekistan'daki yatırım tutarı, 1 milyar dolar civarında. Türkiye'de ise Özbek sermayeli 228 firma bulunmaktadır. Türkiye'nin, 2004 yılından bugüne kadar Özbekistan'a yapmış olduğu resmi kalkınma yardımlarının toplam tutarı 75 milyon dolar.

İÇ SAVAŞA RAĞMEN TERK ETMEDİĞİMİZ ÜLKE: TACİKİSTAN

1991'de Tacikistan'ın bağımsızlığın tanıyan Türkiye, Tacikistan'da 1992-1997 yıllarında yaşanan iç savaş sırasında bile ülkeyi terk etmeyerek Büyükelçilik görevine devam etti. SSCB'nin dağılmasını müteakip ülkemizin Orta Asya Cumhuriyetleriyle gelişen ilişkileri kapsamında değerlendirilmiş olan Tacikistan'la ikili ilişkilerimize dostluk ve işbirliği hakim. Türkiye ile Tacikistan arasında her alandaki işbirliğinin daha da ilerletilmesine yönelik güçlü bir irade her iki tarafta da mevcut. 2009 tarihinde, Türkiye'nin Cumhurbaşkanlığı düzeyinde Tacikistan'a gerçekleştirmesi ve bu resmi ziyaretin iadesini teşkil eden 2012'deki Tacikistan Cumhurbaşkanı'nın Türkiye ziyaretinde, "Türkiye ile Tacikistan Cumhuriyeti arasında İşbirliği Konseyi Kurulmasına İlişkin Ortak Açıklama"nın imzalandı ve ikili ilişkiler noktasında önemli bir birliktelik sağlandı.

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile yaşadığı bazı çıkmazlar ve Batı'nın her fırsatta Türkiye karşıtı politikaları bu noktaya ulaşmışken, Türkiye'nin Asya'da yakınlaşma arayışına girmesi, birçok uzman tarafından mantıklı ve doğru bir hamle olarak değerlendiriliyor.

Türkiye, birçok örgütle ilişkilerini geliştirip, çeşitlendirirse bu Türkiye'nin lehine olur. Türkiye'nin Avrupa'da eli dara düştüğünde, Doğu'da böyle bir oluşum içinde olursa, bu Türkiye'nin lehine olacaktır"

Yıldız Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Nurşin Ateşoğlu Güney, Türkiye'nin Şanghay üyeliğine ilişkin, "Türkiye'nin AB ile sorunları ortada, ama AB kendi içinde çok sorunlu bir örgüt. AB'nin bu 2 yıllık süreç sonunda, Brexit sonrası Türkiye, kendi değerlendirmesini oluşturacaktır. Avrupa ile bizim ticari ortaklığımız yüzde 70'ler düzeyinde. Bize daha önce özel bir üyelik teklifi sunmuşlardı, o dönemde kabul etmemiştik, ama İngiltere iki yıl içinde AB'den çıkarsa, bunun somut bir örneğini görmüş olacağız. Türkiye, birçok örgütle ilişkilerini geliştirip, çeşitlendirirse bu Türkiye'nin lehine olur. Türkiye'nin Avrupa'da eli dara düştüğünde, Doğu'da böyle bir oluşum içinde olursa, bu Türkiye'nin lehine olacaktır" görüşünü savunuyor.

Türkiye 2011'den bu yana Şanghay'ın 'diyalog ortağı'

Diyalog ortaklığı için 2011'de başvuruda bulunan Türkiye'nin bu statüsü Haziran 2012'de Çin'in başkenti Pekin'de düzenlenen ŞİÖ Devlet Başkanları Zirvesi'nde onaylandı.

Türkiye'nin diyalog ortaklığı, ŞİÖ ile başta bölgesel güvenlik, terörle mücadele, uyuşturucu kaçakçılığı ve organize suçların önlenmesi ile ekonomik ve kültürel alanlar olmak üzere çeşitli konularda iş birliğinin geliştirmesini öngörüyor.

ŒİÖ'nün tüm üyelerinin, Türkiye'nin yakın gelecekte örgüte üye olabilmesi için bu yönde bir başvuruyu kabul etmesi gerekiyor.

Kaynak/Source: